یاسای وەزارەتی کارەبای هەرێمی کوردستانی عێراق

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان- عێراق

پشت بەو یاسایەی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان- عێراق دایناوەو بەپێی حوکمی ماددە/ یەکەم لە یاسای ژمارە(1)ی ساڵی 2005، یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان- عێراق، ئەم یاسایەمان دەرچواند:

یاسای ژمارە(5)ی ساڵی 2006/
یاسای وەزارەتی کارەبای هەرێمی کوردستان- عێراق

ماددەی یەکەم: مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە، ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان- عێراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی کارەبای هەرێم.

سێیەم: وەزیر: وەزیری کارەبای هەرێم .

چوارەم: بریکار: بریکاری وەزارەتی کارەبای هەرێم.

پێنجەم : ئەنجومەن: ئەنجومەنی راوێژکاری وەزارەتەکە.

ئەرك‌و فرمانی وەزارەتەکە

ماددەی دووەم: وەزارەت ئەم ئەرك‌و فرمانانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ.

یەکەم: بەرهەمهێنان‌و زامنکردن‌و دابەشکردنی وزەی کارەبا.

دووەم: بەگەڕخستن و چاککردنەوەی بەردەوامی بنکەکانی بەرهەمهێنانی کارەباو، تۆڕەکانی گەیاندن‌و دابەشکردنی .

سێیەم: بەشداریکردن لە بەهێزکردنی ئابووریی نیشتمانیدا لەبواری بەرهەمهێنانی وزەو گواستنەوەی‌و گەیاندن بەبەشدارانی بەگشت تویژەکانیەوەو کۆنترۆڵکردنی تۆڕی کارەباو کۆکردنەوەی کرێکانی‌و، بەرزکردنەوەی ئاستی ئەنجامدانی کار، بەمەبەستی پەلەلێکردن لەپێشخستنی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و رۆشنبیری لەهەموو لایەکی هەرێمدا، لەرێگەی دامەزراندنی وێستگەی بەرهەمهێنی نوێ و پێشکەوتوو بۆ دابینکردنی پێداویستی کارەبا بۆ هەنووکە وئاییندە، جگە لەدامەزراندن‌و فراوانکردنی تۆڕی گواستنەوەو دابەشکردنی کارەبا، بۆ ئەوەی لەگەڵ پێداویستی زیادبوونی بارگەکان (الاحمال)و بەرزکردنەوەی پلەی دڵنیاییدا بگونجێ‌و، گەیاندنی تەزووی کارەبا بۆ بەشداران، بەپێی ئاکارەکانی پێوانەیی داواکراو.

چوارەم: ئامادەکردنی پلانی ساڵانەو دوورخایەن بۆ کەرتی کارەباو، سەرپەرشتیکردنی جێبەجێکردنی پلانە بڕیار لەسەردراوەکان‌و، هەڵسەنگاندنی ئەنجامی جێبەجێکردنەکە.

پێنجەم: ئامادەکردنی لێتۆژینەوەی کەڵکی هونەری‌و ئابووری لەسەر پرۆژەکانی وەزارەت‌و، پێشنیاری تۆمارکردنیان لەنێو پلانەکانی وەزارتداو، جێبەجێکردنی پرۆژە بڕیار لەسەردراوەکان‌و رەچاوکردنی سەلامەتیی ژینگە.

شەشەم: کۆشش بۆ وەکێشکردنی سەرمایەو، هاندانی وەبەرهێنانی نیشتمانی‌و بیانی لەو کەرتانەدا ، کە پێوەندییان بەئیشوکاری وەزارەتەکەوە هەیە.

حەوتەم: هەماهەنگی و تەواوکاری (التكامل) لەگەڵ وەزارەتەکانی فیدراڵدا.

پێکهاتەکانی وەزارەت

ماددەی سێیەم

یەکەم: وەزارەت لەم پێکهاتانەی خوارەوە پێك دێت:

1- وەزیر: سەرۆکی باڵاو بەرپرسی ئیشوکارو ئاڕاستەکردنی سیاسەتی وەزارەتەکەیەو سەرپەرشتی و چاودێرییان دەکات، هەموو بڕیارو فەرمانو ڕێنماییەکیش کەپێوەندیی بەئەرك و فرمان وپێکهاتەو دەسەڵاتوکاروباری دیکەی هونەریو دارایی وئیداری وڕێکخستنی وەزارەتەکەوە هەبێ، بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە لەوەزیرەوە دەردەچن، خۆی سەرپەرشتی جێبەجێکردنیان دەکاتو، بەرپرسیشە لەبەردەوامی ئەنجومەنی وەزیراندا،چونکە خۆی ئەندامێکی هاوکاری ئەنجومەنەکەیەو، بۆی هەیە هەندێ لەدەسەڵاتەکانی خۆی بەبریکاری وەزارەتەکە، یان بەبەڕێوەبەرە گشتییەکان یان بەهەر فەرمانبەرێکی وەزارەتەکە، کەخۆی بەباشی بزانێ، بسپێرێ.

2- بریکاری وەزارەت: لەچوارچێوەی ئەو دەسەڵاتەی کە وەزیر پێی دەسپێرێ، یاریدەی وەزیر دەدات لەئاڕاستە کردنو سەرپەرشتیکردنی کاروباری وەزارەتدا، مەرجیشە بڕوانامەی زانکۆی تایبەتمەندی هەبێ.

3- نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێ بەپلەی بەڕێوەبەر، بەڕێوەی دەبا، کەبڕوانامەی زانکۆی هەبێو ژمارەیەك فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

4- نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێ بەپلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبا، کە بڕوانامەی زانکۆی هەبێ، ژمارەیەك فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

5- ڕاوێژکاران: لەچوار کەس زیاتر نابن، مەرجیشە بڕوانامەی زانکۆیان هەبێو خاوەن ئەزموون کارامەبن.

6- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کاروباری ئیداریو دارایی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، کەبڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموون وپسپۆربێ.

7- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی پلاندانانو جێبەجێکردنی پرۆژەکانی کارەبا:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، کەبڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموونو پسپۆربێت.

8- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی بەرهەمهێنانی وزەی کارەبا: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموون و پسپۆڕیش بێت.

9- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی گواستنەوەی وزەی کارەبا: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموونو پسپۆربێت.

10- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی دابەشکردنی وزەی کارەبا: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەی زانکۆی هەبێو خاوەن ئەزموون و پسپۆربێت.

11- بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کۆنترۆڵو پێوەندیکردن: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموونو پسپۆربێت.

دووەم: لەهەر پارێزگایێ، لەپارێزگاکانی هەرێمدا، بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی کارەبا پێك دەهێنرێو، فەرمانبەرێ سەرۆکایەتی دەکاو بەڕێوەی دەبا، کەبڕوانامەی زانکۆی هەبێو، خاوەن ئەزموونو پسپۆربێت.

ماددەی چوارەم:

یەکەم: ئەنجومەنی ڕاوێژکاری وەزارەت پێك دێت لە

1- وەزیر / سەرۆکە.

2- بریکاری وەزارەت / جێگری سەرۆکە.

3- نوێنەری وەزارەتی دەرامەتە سروشتییەکان- ئەندامە بەمەرجێ پلەی لەپلەی بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ.

4- نوێنەری وەزارەتی ژینگە- ئەندامە بەمەرجێ پلەی لەپلەی بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ.

5- ڕاوێژکاران، بەمەرجێ لەسێ کەس زیاتر نەبن – ئەندامن.

6- بەڕێوەبەرە گشتییەکانی وەزارەتەکە - ئەندامن.

7- هەر شارەزایەکی پسپۆر، کەوەزیر، لەناو وەزارەت یان لەدەرەوەی وەزارەتەوە دەستنیشانی بکات- ئەندامە.

دووەم: ئەنجومەن، دەربارەی ئەم کاروبارانەی خوارەوە (ڕاوێژ) پێشکەش دەکا.

1-رێكخستنی سیاسەتی بەرهەمهێنانو گواستنەوەو دابەشكردنی وزەی كارەباودانانی پلانە ستراتیژییەكان.

2- رێكخستنی وەبەرهێنان لەبواری كارەبادا.

3- لەسەر پێشنیازی وەزیر و بەبڕیاری ئەنجومەنی راوێژكاریی وەزارەت، كرێی كارەبا دیاردەكرێ، بەمەرجێ ئەنجومەنی وەزیران پەسەندی بكات.

ماددەی پێنجەم:

یەكەم: ئەرك و فرمانو ئیشی تایبەتی پێكهاتەكانی وەزارەتەكە، بەپەیرەوێك دیاردەكرێن.

دووەم: وەزیر، بۆی هەیە، بەڕێوەبەرایەتی ، یان بەش، یان هۆبە لەپێكهاتەكانی وەزارەتدا بەپێی پێداویستی ئیشەكانیان، لە كاتی پێویستدا، بكاتەوە یان لێكیان بدات، یان پووچەڵیان بكاتەوە.

سێیەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی و بەش و هۆبەی نوێ بكاتەوە، یان تێكەڵاویان بكات، یان پووچەڵیان بكاتەوە، لەچوارچێوەی پێكهاتەكانی وەزارەت بەپێی پێداویستی كارەكانی.

ماددەی شەشەم:

وەزیر، بۆی هەیە رێككەوتن، لەگەڵ كۆمپانیا نیشتمانیو بیانییەكاندا لەبارەی پرۆژەكانی كارەباوە، ببەستێ.

ماددەی حەوتەم:

كار بەهیچ دەقێك ناكرێت، كە ناكۆك بێت لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایەدا.

ماددەی هەشتەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیرانو لایەنە پێوەندیدارەكان، حوكمەكانی ئەم یاسایە بخەنە كار.

ماددەی نۆیەم:

ئەم یاسایە لەرۆژی دەركردنییەوە دەخرێتە كارو، لەرۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی كوردستان) دا بڵاودەكرێتەوە.

مسعود بارزانی
سەرۆكی هەرێمی كوردستان- عێراق
لەرۆژی (2006/10/16) ی زایینی لەهەولێر دەرچووە
بەرامبەر 24 رەزبەر / 2706ی كوردی

هۆكارەكانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر ئەوەی لەحكومەتی هەرێمی كوردستاندا، وەزارەتێكی نوێ، بەناوی (وەزارەتی كارەبا) دانراوە، فەرمانگەكانی كارەبا، لەفەرمانگەكانی وەزارەتی پێشووی پیشەسازیو وزە،دابڕكراونو، خراونەتە سەر ئەم وەزارەتە نوێیەو، بۆ ئەوەی قورسایی چالاكییەكانی بخاتەسەر بواری بەرهەمهێنانو دابەشكردنی وزەی كارەباو، خزمەتی بەردەوامی بنكەو تۆڕی گواستنەوەو دابەشكردنی وزەی كارەبا بكاتو، كارەبا بۆ هەموو ماڵو سووچو قوژبنێكی هەرێمی كوردستان رابكێشێو، پێكهاتەو ئەرك و فرمانو ئامانجەكانی ئەم وەزارەتەش دیاربكرێن، بۆیە ئەم یاسایە دانرا.